

LITERATURA

Primární literatura (zdroje)

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart 1990.

Biblií svatá, podle posledního vydání kralického z roku 1613. Praha 1950.

Bible svatá aneb všecka svatá Písma Starého i Nového zákona. Kralický text z roku 1613 opravený podle původních textů (tzv. Karafiátova revize). Praha 1969.

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad (zkratka: ČEP). Praha 1985.

Elberfelder Studienbibel mit Sprachschlüssel und Handkonkordanz. 5. Auflage, Witten 2015.

FISCHL, V.: *Poezie Starého zákona*. Garamond, Praha 2002.

HALAS, F. — HALASOVÁ, D.: *Jeruzalémská Bible*. 1. vyd. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2009. 2229 s.

HEGER, J.: *Jirmejahu. Nářky*. Akord, Brno 1937.

HEJČL, J.: *Bible česká. Knihy Starého zákona, díl první*. Praha 1940.

Starý zákon. Překlad s výkladem. Dodatek: Apokryfy. Kalich, Praha 1985.

The Holy Bible. New International Version. London 1984.

The NIV Study Bible. New International Version. Grand Rapids, Michigan 1985.

Apokryfy. Biblií české, díl pátý, v původním znění kralickém. Praha 1952.

Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy: Pseudoepigrafy. Díl I., Vyšehrad, Praha 1998.

Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy: Pseudoepigrafy. Díl II., Vyšehrad, Praha 1998.

MANDELKERN, S.: *Veteris Testamenti Concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*. 1937.

LISOWSKY, G.: *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament*. Stuttgart 1958.

BIČ, M., SOUČEK, J. B.: *Biblická konkordance* (tzv. trojdílná). Kalich, Praha 1961–1967.

Slovníky, gramatiky a encyklopedie

BALABÁN, M.: *Kořeny a květy biblických pojmů*. Eman, Benešov 2012.

BERGSTRÄSSER, G.: *Hebräische Grammatik*. Leipzig 1918.

- BIANCHI, E.: *Klíčové pojmy křesťanské spirituality*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2009.
- Biblický slovník* (von Allmen ed.). Kalich, Praha 1987.
- BLAU, J.: *A Grammar of Biblical Hebrew*. Wiesbaden 1976.
- BODA, M. J., McCONVILLE, J. G. (eds.): *Dictionary of the Old Testament Prophets*. USA 2012.
- BOGNER, V.: *Starý zákon. Knihy prorocké II*. Praha 1979.
- BOTTERWECK, J., RINGGREN, H.: *Theological Dictionary of the Old Testament*, vol. I—XV, 1974—1995. Grand Rapids Michigan.
- CLINES, D. J. A. (ed.): *The Dictionary of Classical Hebrew*. Sheffield Academic Press 1993.
- DANĚK, S. C.: *Principia Hebraitis Veteris Testamenti Gramatica*. Pragae MCMXXXVI.
- DOUGLAS, J. D. (ed.): *Nový biblický slovník. Návrat domů*, Praha 1996.
- Encyklopedia Judaica*. Jerusalem 1996, vol. 10.
- GESENIUS, W.: *Handwörterbuch über das Alte Testament*. Berlin, Göttingen, Heidelberg 1954.
- GESENIUS, W., KAUTZSCH E.: *Hebräische Grammatik*. Zürich 1991.
- GREYER, O.: *Hebräische Grammatik für den akademischen Unterricht*. München 1962
- HELLER, J.: *Výkladový slovník biblických jmen*. Centrum biblických studií, Praha 2003.
- JENNI, E., WESTERMANN, C.: *Theological Lexicon of the Old Testament*, vol. 1—3. Massachusetts 1997.
- JENNI, E., WESTERMANN, C.: *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament. Band I. München, Zürich 1978; Band II. München, Zürich 1978.*
- KLÍMA, O., SEGERT, S.: *Mluvnice hebrejštiny a aramejštiny*. Praha 1956.
- KÖHLER, L., BAUMGARTNER, W.: *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*. Leiden 1953.
- McGAREY, M.: *Izrael*. In: *Slovník Židovsko-křesťanského dialogu*. Oikoyomenh, Praha 1994.
- New Dictionary of Theology*. Leicester 1988.
- NEWMAN, J., SIVAN, G.: *Judaismus od A do Z*. Sefer, Praha 1992.
- NOVOTNÝ, A.: *Biblický slovník*. Praha 1956.
- PÍPAL, B.: *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. Praha 1974.
- PROSECKÝ, J.: *Encyklopedie starověkého Předního východu*. Libri, Praha 1999.
- SLÁDEK, P.: *Malá encyklopedie rabínského judaismu*. Libri, Praha 2008.
- SCHNEIDER, W.: *Grammatik des biblischen Hebräisch*. Claudius, München 2004.
- SCHWENNEN, J.: *Biblische Eigennamen*. Stuttgart 1995.
- Slovník biblické teologie*. Academia, Praha 2003.
- STÄHLI, H. P.: *Hebräisch Vokabular*. Zürich 1984.
- STEUERNAGEL, C.: *Hebräische Grammatik*. Leipzig 1953.
- STRACK, H., JEPSEN, A.: *Hebräische Grammatik mit Übungsbuch*. München 1930.
- Theological Dictionary of the Old Testament*. Vol. II. Grand Rapids, Michigan 1988.
- VanGEMEREN, W. A.: *New International Dictionary of the Old Testament Theology and exegesis*. Svazek I.—V. Carlisle, Paternoster 1997.
- VANHOOZER, K. J.: *Dictionary for theological Interpretation of the Bible*. Grand Rapids: Baker Academic; London: SPCK, 2005. 896 s.
- WEINHEIMER, H.: *Hebräisches Wörterbuch in sachlicher Ordnung*. Tübingen 1918.

ZODHIATES, S. (hrsg.): *Lexikalischer Sprachschlüssel zum Alten Testament*, In: *Elberfelder Studienbibel mit Sprachschlüssel und Handkonkordanz*. Witten 2015.

Komentáře

BÁNDY, J.: *Kniha Rút*. Univerzita Komenského. Bratislava 2012.

BÁNDY, J.: *Exegéza vybraných kapitol zo Starej zmluvy*. Bratislava 1999.

BÁNDY, J.: *Slávnostné a kajúce žalmy*. Univerzita Komenského. Bratislava 2015.

BENEŠ, J.: *Kniha o Bohu soudci*. Praha 2015.

BOASE, E.: *The Fulfilment of Doom? The Dialogic Interaction between the Book of Lamentations and the Pre-Exilic/Early Exilic Prophetic Literature*. Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies, 437. New York 2006.

BODA, M. J.: *Book of Lamentations*, In: *Dictionary of the Old Testament Prophets*. USA 2012.

BUSH, F.: *Rút*. Word Biblical Commentary, vol. 9; Nashville 1996.

BUTLER, T. C.: *Joshua*. Word Biblical Commentary, sv. 7. 1983.

COHEN, A.: *The Five Megilloth*. London 1946.

Das Alte Testament mit Erklärungen. Berlin 1983.

DOUKHAN, J.: *Túžba země*. Martin 1996.

DOUKHAN, J.: *Kazatel. Marnost nad marnost*. Advent-Orion, Praha 2017.

DYER, CH.: *Klagelieder*. Das Alte Testament erklärt und ausgelegt. Stuttgart 1991.

FERRIS, P. W.: *The Communal Lament in the Bible and the Ancient Near East*. Scholars 1992.

FLOSSMAN, K.: *Moudrost ve Starém zákoně*. Praha 1989.

GOTTWALD, N. K.: *Studies in the Book of Lamentations*. Studies in Biblical Theology 14 (1954).

HALLER, M.: *Die Fünf Megilloth*. Tübingen 1940.

HARRISON, R. K.: *Jeremiah and Lamentation*. Tyndale Old Testament Commentary. Downers Grove. Inter — Varity Press 1973.

HOUSE, P. R.: *Lamentations*. Word Biblical Commentary, vol. 23B; 2004.

HELLER, J.: *Tři svědkové*. Praha 1995.

HELLER, J., BENEŠ, J.: *Poutní písně. Návrat*, Praha 2015.

KAISER, O.: *Die Klagelieder*. ATD 16/2. Göttingen 1992.

KRAUS, H. J.: *Klagelieder*. Neukirchen — Vluyn (Niederlande) 1968 (3. Aufl.).

KUBÁČ, VĽ.: *Zprubování víry (Kniha 'Ijob)*. Praha 1963.

LAYMON, CH. M. (ed.): *Interpreter's Concise Commentary*, vol. IV., *The Major prophets*. Nashville 1983.

LÖHR, M.: *Die Klagelieder des Jeremias*. Handkommentar zum Alten Testament. Göttingen 1906.

MEEK, T. J.: *The Book of Lamentations*. The Interpreter's Bible, vol. VI., Nashville 1956.

Miqraót g-dólót. The Commentators Bible. The JPS Philadelphia 2005.

O'CONNOR, K. M.: *Lamentations and the Tears of the Word*, Maryknoll, NY: Orbis 2002.

RENKEMA, J.: *The Meaning of the Parallel Acrostics in Lamentations*. Vetus Testamentum 45 (1995).

RENKEMA, J.: *Literary Structure of Lamentations (I–IV)*. In: *The Structural Analysis of Biblical and Canaanite Poetry*. JSOTSup 74, 1988.

SEDLÁČEK, J.: *Kniha Soudcův*. Překlad z Vulgaty i z původního textu a výklad. Praha 1910.

- SEGERT, S.: *Pět svátečních svitků*. V edici Živá díla minulosti, vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1958.
- SLÁDEK, P.: *Komentář ke Svitku Rút*. Theologická revue HTF UK Praha, 2001/3.
- SOLL, W. M.: *Psalms 119: the hermeneutic of an actostic lament*. University Microfilms, 1982.
- Starý zákon. Překlad s výkladem*, svazek 2. Kalich, Praha 1975.
- Starý zákon. Překlad s výkladem*, svazek 11. Kalich, Praha 1982.
- Starý zákon. Překlad s výkladem*, svazek 12. Kalich, Praha 1983.
- Starý zákon. Překlad s výkladem*, svazek 13. Kalich, Praha 1984.
- STEFANOVIC, Z.: *Daniel: Wisdom to the Wise: Commentary on the Book of Daniel*. Nampa, Idaho: Pacific Press 2007.
- TREMPER LONGMAN III: *Jeremiah, Lamnetations*. New International Biblical Commentary. Peabody Massachusetts 2008.
- WALTON, J. H., MATTHEWS, V. H., CHAVALAS, M. W.: *The IVP Bible Background commentary. Old Testament*. IVP Academic, Illinois 2000.
- WESTERMANN, C.: *Praise and Lament in the Psalms*, 1981.
- WIESMANN, H.: *Die Klagelieder*, 1954.

Ostatní literatura

- ALLENDER, D. B., LONGMAN, T.: *Pláč duše*. Porta libri, Bratislava 2002.
- BALABÁN, M.: *Víra — nebo osud?* Praha 1993.
- BALABÁN, M.: *Hospodinovy odpovědi Jóbovi*. In: *Zpravodaj společnosti Židů a křesťanů* 43/2001.
- BALABÁN, M.: *Pláč — nejen Jeremjášův*. Křesťanská revue 3/2010.
- BALABÁN, M., TYDLITÁTOVÁ, V.: *Tázání po budoucím*. Herrmann a synové, Praha 1998.
- BÁNDY, J.: *Teológia Starej zmluvy*. Univerzita Komenského, Bratislava 2003.
- BÁNDY, J.: *Úvod do Starej zmluvy*. Univerzita Komenského, Bratislava 2003.
- BENEŠ, J.: *Dvaadvacátý Hospodinův výrok*. In: *Otevřené dveře (Leviticus 19)*, ed. J. Beneš. Vydal L. Marek 2012.
- BER, V.: *O Hospodinu, Bohu živém*. Návrat domů, Praha 2016.
- BERLEJUNG, A.: *Náboženské dějiny starověkého Izraele*. Vyšehrad, Praha 2017.
- BIČ, M.: *Palestina od pravěku ke křesťanství. III. Řeč a písemnosti*. Praha 1950.
- BIČ, M.: *Zrod a zvěst Starého zákona*. In: *Základy učení křesťanského*. Praha 1951.
- BIČ, M.: *Ze světa Starého zákona II*. Kalich, Praha 1989.
- BIČ, M.: *Svíce nohám mým*. Praha 1992.
- BIČ, M.: *Radostná zvěst Starého zákona*. Kalich, Praha 1983.
- BIČ, M., POKORNÝ, P.: *Co nevíš o Bibli. Úvod do studia Starého a Nového zákona*. Česká biblická společnost, Praha 1997, 2001 (2. vydání).
- BORZIČ, A.: *Skandál lásky. O lásce islámského mystika Ibn Arabího a perské dívky Nizám*. Respekt 51–52/2017.
- BRUEGGEMAN, W.: *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*. Fortress Press, Minneapolis 2005.

- BRUEGGEMANN, W.: *Old Testament Theology: Essays on Structure, Theme, and Text*. Fortress Press, Minneapolis 1992.
- BRUEGGEMANN, W.: *Old Testament Theology: an Introduction*. Abingdon Press, Nashville 2008.
- DAHLER, E.: *Jeruzalém v dějinách spásy*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1993.
- DAMOHOŘSKÁ, P.: *Postavení cizinců v Pentateuchu ve vztahu k etice*. In: *Bible a etika*. HTF UK Praha (L. Marek) 2014.
- DILLARD, R. R., TREMPER LONGMAN III.: *Úvod do Starého zákona*. Návrat domů, Praha, 2011.
- DONNER, H.: *Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen*. Göttingen 1987.
- DOUKHAN, J.: *Tajemství Izraele*. Advent-Orion, Praha 2011.
- EAGLETON, T.: *Úvod do literární teorie*. Triáda, Praha 2005.
- ELIADE, M.: *Mýtus o věčném návratu*. Oikoymenh, Praha 1993.
- FEDER, R.: *Devátý av — den zkázy a smutku*. In: *Život a odkaz*. Praha 1976.
- FILIPI, P.: *Pozvání k oslavě*. Evangelická liturgika. Kalich, Praha 2011.
- FILÓN Z ALEXANDRIE: *Život Mojžíšův*. Mlýn, Jihlava 2015.
- FOHRER, G.: *Introduction to the Old Testament*. London 1978.
- GILLMAN, N.: *Vzkříšení a nesmrtelnost v židovském myšlení*. Vyšehrad, Praha 2007.
- GOWAN, D. E.: *Theology in Exodus: Biblical Theology in the Form of a Commentary*. Louisville, Kentucky 1994.
- GREENBLATTOVÁ, R. L.: *„Aby vyprávěli svým dětem“*. Paměť židovské obce v raně novověké Praze. Academia, Praha 2016.
- HALBWACHS, M.: *Kolektivní paměť*. Sociologické nakladatelství, Praha 2009.
- HANNOVER, J.: *Gelebte Glaube. Die Feste des jüdischen Jahres*. Gütersloher Verlagshaus Mohn 1986.
- HELLER, J.: *Překladačský postup Septuaginty*. In: *Hlubinné vrty*. Kalich, Praha 2008.
- HELLER, J.: *Duše v Písmu*. In: *Hlubinné vrty*. Kalich, Praha 2008.
- HELLER, J.: *Posvátno ve Starém Zákoně*. In: *Hlubinné vrty*. Kalich, Praha 2008.
- HELLER, J. v předmluvě k MOSKALA, J.: *Daniel a Makabejská teze*. Hope 1995.
- HELLER, J.: *Kristovi svědkové ve Starém zákoně*. Pastorační středisko sv. Vojtěcha, Praha 1995.
- HELLER, J.: *Neure Literatur zur Biliterismus-Frage*. Archiv orientální, Praha 1959.
- HELLER, J.: *Metathesis /Oz 13,14—1 K 15,55/ in Pozdní sklizeň*. Praha 2000.
- HELLER, J.: *Starověká náboženství*. Praha 1988.
- HOLUBOVÁ, M.: *ha-Ro'e. Židovský snář*. Výbor z talmudického traktátu B^erachot (část Ro'e) opatřený překlady, jazykovým rozbořem, vysvětlivkami a poznámkami. L. Marek, Chomutov 2013.
- HOLUBOVÁ, M.: *Svatost, jenž posvěcuje a učí oddanosti a vzájemnosti*. In: *Otevřené dveře (Leviticus 19)*, ed. J. Beneš. Vydal L. Marek 2012.
- CHILDS, B. S.: *Biblical Theology of the Old and New Testament. Theological Reflection on the Christian Bible*. Fortress Press, Minneapolis 2011.
- IDEL, M.: *Kabala. Nové pohledy*. Vyšehrad, Praha 2004.
- JAKOVLJEVIČ, R.: *Smysl utrpení Hospodinova služebníka*. In: *Při brodu Jabok. Sborník pro Mireiu Ryškovou*. Advent-Orion, Praha 2001.
- KAISER, O.: *Einleitung in das Alte Testament*. Berlin (5. Auflage). Aachen. Berlin 1984.
- KLEIN, R. W.: *Israel in Exile. A Theological Interpretation*. Philadelphia 1979.

- KLÍMA, L.: *Pláč v Žalmech*. Křesťanská revue 3/2010.
- KOHOUT, I.: *Kniha Zohar v moderní době: Rabi Jehuda Lejb Ha-Levi Ašlag*. Theologická revue 3/2015 (roč. 86).
- KUBÁČ, VL.: *Starozákonní vůdce, kněz a prorok*. In: *Duchovní služba v křesťanské církvi*. Praha 1978.
- KUBÁČ, VL.: *Mesiáš ve starozákonní zvěsti*. In: *Člověk před Boží tváří*. Vyšehrad, Praha 2016.
- KUBÁČ, VL.: *Biblické náměty a jejich exegeze*. In: Mánek, J.: *Pohled Bible na smrt a na život*. Praha 1973.
- KUNETKA, F.: *Židovský rok a jeho svátky*. Olomouc 2008.
- KÜNG, H.: *Židovství*. Barrister & Principal, Brno 2016.
- LAHN, S., MEISTER J. CH.: *Einführung in der Erzähltextanalyse*. Weimar 2008.
- LAMM, M.: *The Jewish Way in Death and Mourning*. New York 1969.
- LÄPPLE, A.: *Úvod do Starého zákona*. Praha 1972.
- LEICKOVÁ, G.: *Mezopotámie. Počátky měst*. BB/art, Praha 2005.
- LYČKA, M.: *Duše v judaismu*. In: *Pojetí duše v náboženských tradicích světa*. Praha 2007.
- LYČKA, M.: *Smrt a umírání v judaismu*. In: *Smrt a umírání v náboženských tradicích současnosti*. Cesta domů, Praha 2010.
- LIGUŠ, BUTTA, KOLÁŘ a kol.: *Kazatelství v kontextu tradice a přítomnosti. Studie z homiletiky*. J. Marek, HTF UK, Praha 2014.
- LOTKO, E.: *Kapitoly ze současné rétoriky*. Olomouc 2004.
- MAHARAL RABI LÖW: *Cesta života. Derech chajim (2. perek)*. P3K, Praha 2009.
- MACH, R.: *Apokalyptika v literárním pohledu: Zjevení Janovo*. Koinonia 8/2016.
- MACH, R.: *Žánry, hermeneutika, výklad... A proč to všechno?* Koinonia 8/2016.
- MARGUERAT, D.: *Úvod do Nového zákona. Historie, písmo, teologie*. Mlýn 2014.
- MICHEL, D.: *Tempora und Satzstellung in den Psalmen*. Bonn 1960.
- MITOSEKOVÁ, Z.: *Teorie literatury. Historický přehled*. Host, Brno 2010.
- MYKOFF, M., MIZRAHI, S. C.: *Vlídňá zbraň. Modlitby pro chvíle všední i nevšední*. Volvox Globator, Praha 2007.
- OEMING, M.: *Ihr habt nicht recht von mir geredet wie mein Knecht Hiob*. In: *Evangelische Theologie* 2/2000, str. 112–114.
- PERRUCHOT, H.: *Život Vincenta van Gogha*. Orbis, Praha 1969.
- PERRUCHOT, H.: *Život Seuratův*. Praha 1974.
- Pirkej Avot. Výroky otců*. Sefer, Praha 1994.
- POKORNÝ, P.: *Výklad textu (exegeze). Teze o hermeneutice, zejména biblické*. Ve sborníku: Logos a svět. Oikoymenh, Praha 1997.
- POKORNÝ, P.: *Od evangelia k evangeliu. Dějiny, teologie a působení biblického výrazu „evangelium“*. Academia, Praha 2016.
- POKORNÝ, P., HECKEL, U.: *Úvod do Nového zákona. Přehled literatury a teologie*. Vyšehrad, Praha 2013.
- PREUSS, H. D.: *Old Testament Theology*. Louisville, 2. vol, 1992.
- PROCHÁZKOVÁ, I.: *Hospodin je král*. Česká biblická společnost, Praha 2011.
- PRŮKA, M.: *Péče o oikos. Dům v dějinách a myšlení*. L. Marek, Brno 2009.
- RAD, G. von: *Die Botschaft der Propheten*. München 1960 (1967).
- REJCHRT, M.: *Dveře se otevírají*. Vyšehrad, Praha 2017.

- RENDTORFF, R.: *Hebrejská bible a dějiny*. Vyšehrad, Praha 1996.
- RENDTORFF, R.: *Theologie des Alten Testament*, Band 1, 1999.
- RICOEUR, P.: *Interpretation Theory: Discourse and the Surplus of Meaning*. Texas Cristian University Press, 1976.
- RICOEUR, P.: *Creativity in Language: Word, Polysemy, Metaphor*. *Philosophy Today*, 17:2 (Summer 1973).
- RIMMON — KENAN, S.: *Poetika vyprávění*. Host, Brno 2001.
- ROGERSON, J. W.: *A Theology of the Old Testament. Cultural Memory, Communication, and Being Human*. Fortress Press, Minneapolis 2010.
- RÖMER, T.: *Skrytý Bůh*. Mlýn, Jihlava 2006.
- RUML, J.: *Brána i klíč*. Český Těšín (rok neuveden).
- RYKEN, L.: *Literary Criticism*. In: *Dictionary for Theological Interpretation of the Bible*, str. 457—460. Grand Rapids, Michigan 2005.
- SCHMIDT, W. H.: *The Faith of the Old Testament*. Oxford 1983.
- SICHER, G.: *Volte život*. Praha 1975.
- SILBERMAN, L. H.: *Death in the Hebrew Bible and Apocalyptic Literature*. In: *Perspectives on Death*. Nashville — New York 1969.
- SLÁMA, P.: *Nové teologie Starého zákona*. Praha 2013.
- SMOLÍK, J.: *Kritický výklad bible*. *Kostnické jiskry* 54 (1960), č. 9. Také: týž: *Boží slovo v dějinách*. Kostnická jednota, Kalich, Praha 1998.
- SMOLÍK, J.: *Biblická kritika*. *Theologická příloha Křesťanské revue* 1960, str. 72. Také: týž: *Boží slovo v dějinách*. Kostnická jednota, Kalich, Praha 1998.
- STEHLÍK, O.: *Ugaritské náboženské texty*. Vyšehrad, Praha 2003.
- STERN, M.: *Svátky v životě Židů*. Vyšehrad, Praha 2002.
- Talmud babli, seder Moed, Ta'anít folio 29a*.
- TREPP, L.: *Der jüdische Gottesdienst*. Stuttgart 1992.
- VOGEL, J.: *Lze věřit v Boha, který neexistuje?* *Theologická revue HTF UK*, Praha 4/2014.
- WALTKE, B. K.: *An Old Testament Theology*. Grand Rapids, Michigan 2007.
- WELHAUSEN, J.: *Israelitische und jüdische Geschichte*. Berlin 1958.
- WESTERMANN, C.: *Tisíc let a jeden den*. Kalich, Praha 1983.
- WILSON, R. M.: *Náš otec Abraham. Židovské kořeny křesťanské víry*. Sborový dopis, Praha 1997.
- WOLFE, H. W.: *Anthropologie des Alten Testament*. München 1973.